

שיחת השבוע

ערב שבת-קודש

פרשת ויקהל

הגיליון השבועי לכל יהודי 948

כ"ג באדר-א התשס"ה
(4.3.05)

יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד — המרכז ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל' 03-9607588 • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב

יש חדש

מורה לדור נבוכ

מאת הרבי מליובאוויטש
בהוצאת 'כפר-חב"ד'

תרגום מבחר מאיגרות הרבי שנכתבו באנגלית, ושעוסקות במגוון נושאים המטרידים את היהודי ברזומנו. פורסמו בשבועון 'כפר-חב"ד'. 307 עמ'. טל' 03-9606108.

על אם הדרך

מאת נדב שרגאי

בהוצאת שערים לחקר ירושלים

סיפורו של קבר רחל. צוהר אל עולם הזיכרונות, ההווה, המנהגים, התפילות ועוד. הוא סוקר את השינויים במראה הקבר ואת המאבק עליו. 372 עמ'. טל' 02-6264488.

יש מאין

מאת פרופ' בנימין פיין

בהוצאת ראובן מס

המחבר היא ממנהיגי התנועה היהודית בברי"ה בשנות השבעים. חלקו הראשון של הספר הוא "מחשבות על מדע, השגחה עליונה, בחירה חופשית ואמונה". חלקו השני מספר את סיפורו חייו. 234 עמ'. טל' 09-9587186.

כעפעי שחר

מאת חיים סבתו

בהוצאת ידיעות אחרונות

ספרו השלישי של המחבר, שכבש בסערה את עולם הספרות. סיפורו של עזרא סימן-טוב, איש ירושלים, ודרכו נפרש לפני הקורא עולם מופלא של תורה וחסד בירושלים של פעם. 167 עמ'. להשיג בחנויות הספרים.

זמני השבוע

ירושלים ת"א חיפה באר-שבע אילת ניר-זיוק

מיטת השבת	5:03	5:18	5:09	5:21	5:20	5:32
צאת השבת	6:17	6:18	6:17	6:19	6:18	6:31

המולד: יום חמישי, 5 אהר"צ ר"ט חלקים

ראש-יחידות אדר-שני ביום השישי וביום שבת-קודש

פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il

דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

נדפס בדפוס יד-החמישה כפר-חב"ד, טל' 03-9600280

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

לשמור את מקור הברכה

בראייה חומרנית, עבודה בשבת אמורה לתת לאדם יותר כסף, אבל ראייה זו מתעלמת מהמרכיב החשוב והחיוני שנקרא ברכה

להניב אף רווח גדול מהעבודה ביום חול רגיל. אבל ראייה זו מתעלמת מהמרכיב החשוב והחיוני שנקרא ברכה. כאשר מביאים בחשבון את הברכה, מתברר שההפך הוא הנכון.

משל למה הדבר דומה, לחקלאי שמגדל פרי לייצוא ומחליט להתחכם ולהכניס לתוך תיבות הפרי גם את הפירות המתחילים להרקוב. לכאורה הוא מרוויח, שכן יש לו עוד כמה תיבות פרי, אולם הכול מבינים שבסופו של דבר יפסיד לא את הפירות הרקובים בלבד, אלא גם את הפרי הטוב והאיכותי. בדיוק כך יש לראות את רווחי השבת — זה כסף שאין בו ברכה, והוא עלול לגרום עמו גם כסף כשר.

ייתכן שעל הנייר ירשום האדם לעצמו יותר רווח, על-ידי עבודת השבת, אבל בסופו של יום הוא לא ירוויח אלא יפסיד. גם אם העסק נראה מצליח, בכסף הזה לא תשרה הברכה. זה כסף שילך לרופאים, לכיסוי נזקים, תקלות, משפטים וכדומה. בסיכומם של דברים האדם לא ייהנה מהכסף הזה, והוא אף 'רקוב' כספים נוספים.

הפלא של אל-על

העבודה בשבת דומה לאדם שמתקין ברז נוסף בחבית, אך לא שם לב שהברז דולף. לכאורה יש לו ברז נוסף, מקור שפע נוסף, אך הדליפה תגרום בסופו של דבר שהחבית תתרוקן והוא יישאר עם הרבה ברזים אך עם חבית ריקה.

הקניין ברמת-אביב הוא דוגמה אחת מני רבות. עדיין זוכרים אנו את אל-על, שהייתה חברה כושלת בזמן שטסה שבעה ימים בשבוע. כאשר הממשלה כפתה עליה לשבות בשבת, זעקו מנהליה שזו מכת-מוות לחברה: אם בעבודה של שבעה ימים היא מפסידה, הרי כשתשבות בשבת — תקרוס כליל. והנה זה פלא, מהרגע שהחברה חדלה מלטוס בשבת, היא החלה להרוויח.

בעשרת הדיברות נאמר: "על-כן בירך ה' את יום השבת ויקדשהו". השבת היא יום של ברכה, שמעניק שפע לששת ימי החולין. שמירת השבת היא סוד הצלחתו של העם היהודי. שבת שלום.

לפני כמה שנים, כאשר בעליו של קניון רמת-אביב הודיע שהקניון יהיה סגור בשבתות ובמועדי-ישראל — התנהלה מתקפה תקשורתית עזה נגד ההחלטה. היו שגייסו מיד את ססמת הקרב 'כפייה דתית', עד שהבינו כי בעצם הם המנסים לכפות על יהודי שומר שבת — לחללה. אחר-כך באו מומחי כלכלה וטענו שההחלטה פוגעת בבעלי המניות ובבעלי העסקים, שכן קניון שומר שבת לא יוכל להצליח, ובמיוחד ברמת-אביב.

השבוע משום-מה לא ראינו כותרות גדולות. רק ידיעה קטנה גילתה שהקניון הזה הצליח יותר מכל הקניונים האחרים וזכה לתשואה הגבוהה ביותר. מעניין איפה הם אותם פרישנים ומומחים שקמו אז לזעוק את זעקת בעלי המניות, שאמורים היו להפסיד את כספם. האם מוגזם היה להודות: סליחה, טענינו?

שהיה מניין לשאוב

יהודים שומרי שבת אינם מופתעים מהעובדה שדווקא שמירת השבת מביאה שפע וברכה. בכל ליל שבת אנו חושפים את הסוד הזה בפיוט הנפלא 'לכה דודי'. שם נאמר: "לקראת שבת לכו ונלכה, כי היא מקור הברכה". בששת ימי המעשה אנו עובדים ומבקשים שתשרה הברכה במעשי ידינו, אולם 'מקור הברכה' הוא השבת. שמירת השבת מבטיחה לנו את מקור השפע והברכה, ואז יש מניין לשאוב בששת ימי החול.

דווקא אנשי-עסקים מבינים את חשיבותה של הברכה. אדם עשוי להתייגע, להשקיע כוחות עצומים וכסף רב, וההבדל בין הצלחה לכישלון הוא רק עניין של ברכה. כשיש ברכה, גם עסקה בעלת סיכויים נמוכים יכולה להניב תשואה גבוהה, ואילו כשהברכה נעדרת, גם העסקה המבטיחה ביותר עלולה להסתיים במפח-נפש.

בראייה חומרנית, עבודה בשבת אמורה לתת לאדם יותר כסף. על הנייר יש כאן יום עבודה נוסף, ולכאורה התוצאה אמורה להיות יותר רווח. יש ענפים שבהם העבודה בשבת אמורה

מסירות-נפש על מלאכת-הקודש

את המשכן וכליו בנו בצלאל ועמו המומחים למלאכה זו, המכונים בתורה "כל חכם-לב". אולם כשהתורה מפרטת בפרשתנו את עשיית כל כלי מכלי המשכן, היא כותבת "ויעש" את השולחן, "ויצף" וכדומה, מבלי לפרט את שמות העושים במלאכה. רק על ארון הברית כותבת התורה "ויעש בצלאל". מדוע?

לכאורה אפשר לבאר, שאת שאר הכלים נתן בצלאל למומחים האחרים לעשות, אולם את הארון, הכלי הקדוש ביותר, בנה בצלאל בעצמו לבדו, ללא עוזרים. אך הסבר זה אינו נכון, שהרי התורה עצמה מדגישה (בפרשיות הקודמות) שהארון אמור להיעשות על-ידי כמה אנשים. היא קובעת "ויעשו את הארון" (לשון רבים), בעוד על הכלים אחרים מגיע הציווי בלשון יחיד – "ועשה".

יותר משאר החכמים

למעשה, די לראות את המפרט של הארון כדי להבין שאדם אחד אינו יכול לבנותו. זההב שנדרש לארון עצמו, הכפורת והכרובים, היה רב מאוד, והפך את הארון לכלי כבד ביותר,

שאינו ביכולת אדם אחד להרימו. ברור אפוא שבצלאל לבדו לא היה יכול לבנות את הארון. מדוע אפוא אומרת התורה "ויעש בצלאל את הארון"?

מבאר רש"י, שעשיית הארון נקראת על שמו של בצלאל "לפי שנתן נפשו על המלאכה יותר משאר חכמים". אמנם גם שאר חכמי המלאכה התמסרו לעבודת-הקודש בכל ליבם ונפשם, אולם במלאכת הארון מסר בצלאל את נפשו "יותר משאר חכמים", ולכן מלאכה זו נקראת על שמו.

למעלה עד למטה

מסירות-נפש היא למעלה מכל כוחות הנפש. יש באדם כוחות מגוונים, מהם כוחות מוגדרים (שכל, רגש, ראייה, שמיעה) ומהם כלליים ומקיפים (כוח הרצון, למשל). אולם מסירות-נפש היא למעלה מכולם. עם זה, התכלית היא שכוח מסירות-הנפש לא יישאר 'למעלה', אלא יחדור לתוך הכוחות האחרים, שגם הם יתאימו למסירות-הנפש.

זה מה שנאמר על בצלאל – "מסר נפשו על

המלאכה". מצד אחד יש כאן מסירות-נפש, דרגה עליונה ביותר, ומהצד השני יש לנו 'מלאכה', שהיא הפעולה הממשית שבסוף הכול. זו הייתה מסירות-נפשו של בצלאל – היא חדרה לתוך כל כוחות נפשו, עד הרובד התחתון ביותר, שבא לידי ביטוי במלאכה בפועל.

מסורת של מסירות-נפש

כוח זה של מסירות-נפש בא לבצלאל בירושה מסבו – חור. הוא מסר את נפשו כדי למנוע את חטא העגל, שהוא היפוכו של המשכן. עניינו של המשכן להשכיך את השכינה למטה, ואילו חטא העגל פגע בקדושה האלוקית. ולכן אחרי חטא העגל ציווה הקב"ה לבנות את המשכן, "כדי שידעו כל האומות שנתכפר להם מעשה העגל".

חור מסר אפוא את נפשו כדי שהשכינה תוכל לשרות כאן למטה, ולכן גם נכדו, בצלאל, מסר את נפשו על מלאכת הארון, שבו היה עיקר הגילוי של "ושכנתי בתוכם".

(לקוטי שיחות כרך יא, עמ' 163)

מן המעייין

נושא השבוע: אחדות-ישראל

אמרת השבוע

ברכת האחדות

שני שותפים, שפרץ סכסוך ביניהם, הגיעו אל הרבי מהר"ש (רבי שמואל) מליובאוויטש, וביקשו מהרבי שיפסוק מי מהם צודק. אמר להם הרבי:

"אשאל אתכם שאלה. במקום אחד אמרו חז"ל 'מזלם של שניים – עדיף', וכן נאמר 'טובים השניים מן האחד'. לעומת זה נאמר 'קדרה של שני שותפים, לא חמה ולא קרה'. איך מתיישבים המאמרים הללו?"

אלא ההסבר פשוט: כל עוד השותפים פועלים מתוך אחדות, שורה עליהם ברכה גדולה. על זה נאמר 'טובים השניים', כשהם 'מן האחד' – מאוחדים. אולם אם זו 'קדרה של שותפים', הרתחת וגועשת, כ"אז זה מצב לא-מוצלח".

רגש של חברות

"ויקהל משה... אלה הדברים אשר ציווה ה'". לקבץ את כל עדת בני-ישראל כדי לנטוע בהם רגש של אחדות וחברות – הרי זה "אלה הדברים אשר ציווה ה'" – זה התפקיד והשאיפה, זה יסוד כל התורה כולה.

(הרב יצחק-יעקב ריינס)

מניעת מחלוקת בקודש

כאשר בא משה רבנו להקים את המשכן, ראה שקודם לכול יש לאסוף את בני-ישראל ולטעת בהם אחדות. לצערנו דווקא כינוסים במקום קדוש, כמו בית-כנסת ובית-מדרש, עשויים ליהפך חלילה למחלוקות ולמריבות.

(דברי ישראל)

יום שיש בו ערך

הרבי מהר"ב מליובאוויטש אמר פעם אחת לבנו הרבי הרי"צ: כאשר אתה משכים בבוקר ולומד ומתפלל – פעלת משהו; אבל אם לא בא לידך לעשות טובה ליהודי בפועל ממש, יום יבש הוא. עליך לבקש ולהתפלל לקב"ה שיזמין לך יהודי הזקוק לטובה.

קהילה אחת

"ויקהל משה את כל עדת בני-ישראל" (שמות לה,א). בית-המקדש חרב בעוון שנאת-חינם. כשבאו להקים את המשכן, היה התנאי הראשון "ויקהל" – להיות בקהילה אחת, באחדות.

(אור פני משה)

האחדות של מתן-התורה

במתן תורה התאחדו בני-ישראל, "כאיש אחד בלב אחד". בחטא העגל נפרדו והגיעו לחרב איש ברעהו. הקמת המשכן הייתה גם כפרה על חטא העגל, ולכן השתדל משה להקהילם שיהיו במצב שבו עמדו בעת מתן תורה.

(ארץ חמדה)

להמשיך באחדות

על "ויקהל משה" מפרש רש"י: "למחרת יום-הכיפורים". רמז משה רבנו לישראל, שלא רק ביום-הכיפורים צריכים להיות חדורים ברגש של סליחה ומחילה, לחיות באהבה ורעות, אלא גם למחרת יום-הכיפורים יש להמשיך במידות הללו.

(רבי משה מקוברין)

למען השבת

הסיפור קרה לפני יותר מיובל שנים, קודם שאור התורה והמצוות הופץ והתפשט ברחבי ארה"ב. היהודים שהקפידו על שמירת שבת כהלכתה, ב'ארץ האפשרויות הבלתי-מוגבלות', היו מעטים באותם ימים. בעלי המפעלים והחנויות דרשו במפגיע מפועליהם לעבוד גם בשבתות. מי שסירבו – נדחו ממקומות העבודה או לא התקבלו אליהם מלכתחילה. מאחורי דרישה בלתי-מתפשרת זו של המעסיקים עמדה, בין השאר, העובדה שהמשכורות בארה"ב שולמו בסוף כל שבוע (ולא בסוף החודש). מכיוון שסוף השבוע של הגויים חל בשבת, הרי שמיד עם קבלת משכורותיהם, היו העובדים יוצאים לקניות בחנויות. בעלי החנויות לא הסכימו אפוא להחמיץ את ההכנסה השמנה שהניבו המכירות בשבתות. באותם ימים התגוררה באחת הערים משפחה שומרת מצוות, שהיגרה לארה"ב מפולין. על-אף קשיי הפרנסה הגדולים התעקש אבי המשפחה לשמור שבת ויהי-ימה. בגלל התעקשותו זו לא הצליח להחזיק מעמד בכל עבודה שניסה יותר ממכמה שבועות בלבד.

בתקופה הראשונה לעבודתו היה מוצא בכל פעם תירוץ אחר להיעדרותו מהעבודה בשבת, אך כשהלפו כמה שבתות והאמת מאחורי היעדרותו העקיבה נחשפה – היה מפוטר ממקום העבודה. כך התגלגל לו האיש ממפעל למפעל ומבית-עסק אחד למשנהו. הגיעו הדברים למצב שהיהודי לא הצליח עוד לשאת בעול תשלומי שכר הדירה שבה התגורר עם משפחתו. בוקר סגרירי אחד השליכו בעל הדירה הגוי, עם אשתו וילדיו הקטנים, לרחובה של עיר.

בקומת המרתף של בניין מגורים סמוך התגורר איש-שירות, שדאג לכל העניינים המשותפים של הדיירים – כנהוג בארה"ב. כשראה הלה את בני-המשפחה נזרקם לרחוב, נכמרו רחמיו עליהם והוא הציע להם מגורים בקומת המרתף.

התנאים במרתף היו קשים מאוד, בלי מים וברי חשמל. בני-המשפחה היו צריכים למצוא מקום לעצמם בין גושי הפחם ששימשו למערכת החסקה המרכזית של הבניין. אך באין חלופה טובה יותר, הודו בני- המשפחה לאיש הטוב על החסד

מעורב עם הבריות

קודם התגלות החסידות הייתה נפוצה מאוד בעולם היהודי תופעת הפרישות וההתבודדות. יהודים שרצו לעבוד את ה' היו מתבודדים, מתנתקים מחברת בני-אדם ופורשים מענייני העולם הזה. היו שאף לא הביטו מחוץ לארבע אמותיהם. על אחד הפרושים הללו מסופר, שכאשר היה יוצא מבית המדרש היה מכסה את עיניו במטפחת, ואחרים היו מוליכים אותו לביטו, כאילו היה עיוור. כל זה כדי להתנתק מענייני העולם ולהקדיש את החיים לעבודת ה'.

להתבודדות אכן יש מעלות רבות. אומר כ"ק אדמו"ר הרי"צ (לקוטי דיבורים חלק א, עמ' 270): "היכולת להינזר מהעולם ולעשות הכול כדי להתנתק מכל ענייני העולם – היא ללא ספק מדרגה גדולה, וההולכים בדרך זו הם בעלי-מדרגה. על-ידי עבודה זו נעשים בעלי-צורה, כלומר, בעלי-נפש, במדרגה גבוהה ביותר".

מהתבודדות להתגלות

אולם על-אף מעלותיה של ההתבודדות, הסתייגה החסידות מדרך-חיים זו. ממשין כ"ק אדמו"ר הרי"צ ומסביר (שם עמ' 272): "אף כי גדולה היא מעלת ההתבודדות, יש בה חיסרון הגובר על כל המעלות הטובות שבה. החיסרון מתבטא בכך, שעל-ידי ההתבודדות נעשים פרושים ומנותקים מהעולם. על-ידי התבודדות אמנם מגיעים לדרגות הגבוהות ביותר של השכלה. חיים בעולם שכולו טוב – שמים וארץ, הרים ונהרות, אילנות ודשאים, בעלי-חיים למיניהם... המתבודד האמיתי מתעלה על-ידי התבודדות במדרגות הגבוהות ביותר שבהשכלה. רעיונותיו משוטטים באין-מפריע בעולמות העליונים ביותר... אולם אין זה מתאים כלל לכוונה העליונה שיש בירידת הנשמה בגוף ובבריאת העולם בכלל".

בהמשך הוא מסביר, שגם משה רבנו עמד בדרגות הגבוהות של התבודדות, כאשר היה רועה את צאן יתרו במדבר; אולם בשעה שראה את הגילוי האלוהי וביקש להתקרב, אמר לו הקב"ה: "של נעליך מעל רגליך". עכשיו מתחילה דרגה חדשה בעבודתו – מהתבודדות להתגלות. משה אינו רוצה להיפרד מההתבודדות והוא 'מתמקח' עם הקב"ה, עד שהקב"ה מגלה למשה את סוד הביורים, שזו הכוונה העליונה של בריאת העולם.

לא להיות יחיד

כ"ק אדמו"ר הרש"ב היה כעשר שנים (לאחר הסתלקות אביו, כ"ק אדמו"ר מהר"ש) בגדר של מתבודד. לאחר מכן אמר, כי בשנים הללו הגיע להכרה והרגשה עמוקות באמתתו של רבי שמשון מאוסטרופולי: "טובה הפרישות עם הבריות, והבדידות בתוך בני-אדם". דרך זו היא תכלית הכוונה שאלה שואפת החסידות (שם עמ' 288).

במקום אחר (ספר השיחות תש"ג עמ' 191) מוסבר מאמר זה כך: "פרישות והתבודדות אין משמעותן, כפי שסבור העולם, הינזרות מהעולם והתנתקות מחברת בני-אדם. המשמעות של פרישות והתבודדות היא לנצל כל דבר במובנו הנכון". וביתר הרחבה: "התבודדות פירושה – התבוננות פנימית חזקה של האדם על עצמו. כשהאדם מתבונן בעצמו ובוחן היכן הראש, היכן הלב והיכן הוא עצמו – זו התבודדות בתוך בני-אדם" (ספר השיחות תרצ"ו עמ' 310-311).

באחת מאיגרותיו (איגרות-קודש כרך יח עמ' תקלה) מגיב הרבי מליובאוויטש על דבריה של אישה כי היא נוטה להתבודד, ומורה לה "אשר תקפוץ לתוך איזה עניין שבעל-כורחה תהיה בין בני-אדם מחוץ לביתה", בתקווה שבתוך זמן קצר תראה את רוב התועלת של הדבר. והרבי מסיים: "נפלאים דברי רז"ל... אשר כל דבר שבקדושה הוא דווקא בי עשרה. לא רק רבים סתם, אלא רבים בשלמות. וידוע גם-כן פתגם החסידות, הנאמר בשם כמה מגדולי תורת החסידות, אשר גרוע יותר להיות יחיד בגן-עדן מאשר להיות וכ' עם עוד יהודים".

ויצאו לרחוב לחלץ מעט את עצמותיהם ולשחק. מראם היה עלוב ומזונח ופניהם וידיהם מפויחות מהפחם. באותה שעה עבר ברחוב יהודי, מהגר גם-כן, אשר עם בואו לארה"ב התרחק מיהדותו. לפתע נזקפו אוזניו של האיש והוא שפף

שעשה איתם. כך לפחות היו להם קורת-גג וארבעה קירות, שהגנו עליהם מפני הגשם והקור, וכן מקום להניח בו את הראש בלילה ולישון. יום אחד, לאחר שהייה ממושכת בקומת המרתף, הפציעה השמש בחוץ והילדים הקטנים עלו מהמרתף

את עיניו כדי להיווכח שנית בפלא שנגלה לפניו – ילדים כושים דוברי יידיש!...

כשניגש אליהם הבין כי הילדים אינם כושים, אלא יהודים ממוצא אירופי, שפניהם שחורים מפחם. בין האיש לבין הילדים התפתחה שיחה ערה, שממנה למד על מצבה העגום של משפחתם. האיש, שהיה בעל אמצעים, לא נשאר אדיש. הוא נכנס לבניין עם הילדים וירד לקומת המרתף. בדיוק באותה שעה שהתה האם בחדרון פנימי כלשהו. האיש הוציא מכיסו חמש-מאות דולרים והניחם על אחד הארגזים ששימשו רהיטים. זה היה סכום גבוה מאוד במושגי הימים ההם.

לפתע הופיעה האם והופתעה לראות את האיש ואת הכסף. בתשובה לשאלתה אמר לה האיש כי שמע מפי ילדיה על מצבם העגום וכי החליט לקיים מצוות צדקה ולסייע להם למצוא מקום מגורים ראוי יותר.

האישה סקרה את האיש בעיניים בוחנות. "האם אתה שומר שבת?", שאלה אותו לפתע. האיש התבלבל לשנייה מהשאלה הלא-צפויה. כעבור רגע התעשת וענה את האמת: "לא, איני שומר שבת. בעבר שמרנו, אך כאן באמריקה, זה פשוט בלתי-אפשרי".

האישה השפילה את עיניה ואמרה בקול שקט אך בטוח: "אם-כן, איננו מעוניינים בכסף. אנחנו נמצאים כאן רק בגלל הקפדתנו חסרת-הפשרות על קדושת השבת. לא נוכל להסתייע בכסף שהושג על-ידי חילול שבת".

האיש היה המום. הוא נטל את כספו בחזרה והסתלק כלעומת שבא, מזועזע עד עומק נשמתו. כשבא לביתו סיפר על כך לאשתו, שהייתה נפעמת אף היא ממסירות-הנפש של המשפחה המסכנה למען השבת.

בעקבות המקרה הזה גמלה בליבם של בני-הזוג החלטה לשוב ולשמור שבת. שמירת השבת גררה קיומן של עוד מצוות, ובהתוך זמן חזרה המשפחה לחיי תורה ומצוות מלאים.

גם לבני המשפחה השנייה עזר הקב"ה והם הצליחו להשתקם ולחזור לחיים תקינים בבית משלהם.

שתי המשפחות זכו להקים דור ישרים, ולגדל בנים ההולכים בדרך ה', ובהם גם גדולי תורה ומזכי הרבים (שמסיבות מובנות שמותיהם אינם נחשפים).

סיפור זה סיפר הרב שמחה קוק, רבה של רחובות, לגאון הרב חיים קייזוויט, רבה המנוח של אנטוורפן. כשמוע הלה את הסיפור, הגיב בצטטו את הפסוק משי-השירים: "אל תראוני שאני שחרחרת..."

להבין את התורה בעזרת שפות עתיקות

משק' מקורה ב'מאשק', כדרך הגייתה בפי התימנים. מצאתי בספרות העתיקה של שנער את המושג 'משגים'. זה תפקיד שברך-כלל מילא נאמן-הבית, העבד הבכיר. לכן נקרא אליעזר 'בן-משק', וזה גם פשר ההשוואה ליוסף, המשנה למלך מצרים".

שלא ישכתבו

דוגמה מרתקת עוד יותר מציג כהן מלשון הכתובים בפרשת האזינו – "אמרתי אפאיהם, אשביתה מאנוש זכרם; לולי כעס אויב אגור, פן ינכרו צרימו". מסביר כהן: "יש כאן שתי מילים נדירות – 'אפאיהם' ו'ינכרו'. בערבית דרומית המילה 'שפאי' משמעותה להשמיד מן השורש על-ידי גרידה. הקב"ה אומר, חשבתי 'אפאיהם', להשמיד את עם-ישראל מהשורש, אך איני עושה זאת 'פן ינכרו צרימו'. באכדית 'נכר' הוא לשכתב מחדש, על-ידי קילוף הכתב הקודם. הקב"ה אינו רוצה שהגויים ישכתבו את ההיסטוריה ויספרו לכולם כי 'ידנו רמה ולא ה' פעל כל זאת". כך, בעזרת כתבים מלפני אלפי שנים, מבינים את התורה טוב יותר.

כהן: להבין את שפת-הקודש דרך השורשים

מילים ומונחים מהשפות שהקיפו אותה (קרי, השפות השמיות) והתפתחה במקביל אליהן.

מהו 'בן-משק'

לראיה מציג כהן את דברי רבי עקיבא בגמרא, שחלוקת התפילין של ראש לארבעה תאים נלמדת מהמילה 'טוטפות', המורכבת משתי מילים: "טט" בכתפי – שתיים, 'פת' באפריקי – שתיים. על בסיס עיקרון זה החוקרים מנסים להסביר מושגים בתנ"ך שהמפרשים התקשו בביאורם.

דוגמה מעניינת מביא כהן מהפסוק (בראשית טו, ב) "ובן משק ביתי". רש"י פירש: "שכל ביתי ניזון על פיו". הסברו של כהן ממתיק את הדברים: "המילה

בלעוני התדמית של האקדמיות בארץ ובעולם לא תמצאו את המקצוע הזה. גם הסבירות שצעיר מן השורה יחליט להקדיש לו את מיטב שנותיו נמוכה למדי. מספר אנשי המחקר בכל העולם, העוסקים בתחום, מגיע לכמה עשרות בלבד. אבל איש-שיחוני יססה לשכנע אתכם בלהט כי זה אחד הנושאים המרתקים ביותר. זהו הרב ד"ר שלמה כהן מפילדלפיה, מומחה לשפות שמיות ולכתב-יתדות. כבר יותר מארבעים שנה הוא חוקר את הנושא, ובקיץ הקרוב ירצה עליו ב'כנס עולמי למדעי היהדות' שיהיה בארץ.

כהן (65), איש חביב ונגעים-שיחה, נולד בברוקלין ולמד בישיבת ר' חיים ברוך ובישיבה-יוניברסיטי. על תעודת הסמכתו לרבנות חתומים הרב יוסף-דב סולובייצ'יק והרב משה שאצקס מלומז'ה. מעודו נמשך, לדבריו, לדקדוק ולבלשנות, ובמיוחד לכל הקשור לשפת-הקודש.

רב צבאי אמריקני

בשלב מסויים הבין שכדי לעשות עבודה מושלמת יש להכיר את שפת-הקודש מן השורש. כך הגיע לחקר השפות השמיות ולכתב היתדות. יש לו תואר ראשון ביוניברסיטת עתיקה ובלטינית של רומא. הוא שולט היטב בארמית על ניביה השונים. גם ערבית ופרסית עתיקה הוא קורא, ואפילו בסנסקריט (השפה ההודית העתיקה) אי-אפשר 'למכור' אותו.

הד"ר כהן לא נטש את תחום עיסוקו גם כאשר שירת כשנתיים כרב צבאי אמריקני בגרמניה, ובמשך כל שנות שירותו כרב במילואים (בדרגת אל"ם) בפנמה. התזה המרכזית שלו ושל חבריו (כמה מהם שומרי מצוות גם-כן) היא, ששפת-הקודש המקורית שאבה

ביטוח רכב במחיר הטוב ביותר במדינה
 12 השלופים שווים וולא ריבית
 שרות אישי 24 שעות ביממה
 ביטוחי חובה, צד ג' ופקיף יחודיים
 קבוצת גן המבטחת המורשת של הציבור הדתי
 1800-39-33-39

ספר שמוכרחים לקרוא
 נשמה עם עצמה
 סיפורים המרתק של בני-ישיבה, היוצאים למסע-רוחני בחיפוש דרך רוחנית בעבודת ה'. במהלך המסע הם מתלכטים בשאלות קשות ומגלים עולמות קסומים.
 ספר מסעיר, מחדש ומעורר מחשבה מאת מנחם ברוד
הפצה: 'יודאיקה', 03-9606120

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

להחליף ציציות

שאלה: האם יש בעיה הלכתית בטלית 'מוכנה' שקונים בחנות?

תשובה: פתילי הציצית חייבים להיות שזורים וטוויים על-ידי יהודי בן-מצוות, שיאמר שהוא עושה זאת "לשם מצות ציצית". מצויים בשוק פתילי ציצית עבודת-יד בהשגחה טובה, אולם ברוב הטליתות תלויים פתילים מייצור מכונה (בעיקר של 'פולגת' קריית-גת או 'ויטלגו' מילאנו), ללא כל השגחה. פתילים אלה אינם כשרים. עד היום אין ייצור במכונה בהשגחה רבנית כלשהי (אף שלהרבה דעות אפשר לייצר במכונה 'לשם מצווה'), ואם מוצגת תעודה כלשהי – היא מזוייפת או חסרת כיסוי לחלוטין.

הציבור החרדי קונה ציציות עבודת-יד בלבד, אולם לילדים קונים (עדיין) ציציות עבודת מכונה. הציבור הדתי והמסורתי קונה לרוב טליתות 'מוכנות', שהמפעל כבר

קשר בהן ציציות משלו, ואלה הן, כמובן, עבודת מכונה. למעשה מכשילים את הציבור הרחב, ובציבור החרדי – את הילדים, מדי יום ביומו, בביטול מצוות-עשה של ציצית ובברכה לבטלה. אף שהעובדות ידועות, המצב נמשך, והמפעלים מזלזלים בהלכה ובציבור, בחסות שתיקה כללית שאינה מובנת.

ישר-רוחם של רבים מרבני ישיבות ההסדר ותלמידיהם בצה"ל ובמגזר האזרחי, שעוררו את הציבור בקהילותיהם להחליף את הציציות הקשורות בטליתותיהם בציציות כשרות עבודת-יד.

מי שיש לו טלית כזאת ועדיין לא החליפה, יכול ללובשה רק אם הוא נותן אותה תחילה במתנה לאחר (כדין 'טלית שאולה', הפטורה מציצית עד שלושים יום), או שילבש זאת כ'צעיקף' (שאין זו לבישה) – ובשני המקרים, ללא ברכה, כמובן.

מקורות: מנחות מב,ב. רמב"ם הל' ציצית פ"א הי"א. שו"ע או"ח סימנים: י, י"א. י"א, ס"א-ב. יד, ס"ג, ונו"כ. החשמל בהלכה פ"ח.

פותחים את ספר שמות עם "שולחן שבת"

שולחן השבת שלכם יראה אחרת עם הסדרה המופלאה

על כל פרשה שלוש-עשרה שיחות ורעיונות, עשירים וקולעים, בעלי מסר ומוסר-השכל, בשפה שווה לכל נפש. מעובדים מאוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש, המאיר את פרשיות התורה ואת מועדי ישראל באור מקורי ומיוחד

להשיג בחנויות הספרים המוכרות. להזמנות בכרטיס אשראי (ולא תוספת דמי משלוח): 'יודאיקה', 1-700-704120

